

lovco dobro prostorno in da veliko vode požira, akoravno so še vse nižje senožeti v jezeru do 2 čevlja globoko pod vodo. Kako bi bilo to dobro, da bi se do te jame prekopalo in se ta voda s senožet spraviti mogla. Sreča je bila, da smo prejšni dan iz prvega tamuna trame spravili, potem čoke, veje in dosti druge šare, s katerimi je bil tamun natlačen in tudi poln vode. Potem je je bilo na pol manj, kadar je ta šara iz vode izlečena bila. Al prikaže se spet druga luknja iz vode v skali; do nje pa nismo mogli, zato, ker je bila voda še pregloboka. Čez vodo se je le skala komaj vidila; zakuril sem, da se je dalje vidilo. Ta luknja, ki se je zdaj iz vode prikazala, se je kakor črna zaplata vidila. Na to se vernem po luknji nazaj. Drugi dan dam majhen čoln lesëm pripeljati in odberem od 50 ljudi, ki so jame trebili, 8 fantov, da čoln v jamo spustijo. Potem grem v čolničku proti skali, kar zagledam luknjo; zbašem se skoz, pa kar zagledam novo Karlovco in en grič pred seboj. Čoln pustim in grem naprej po luknji s svetilnico 83 sežnjev deleč, in spet pridem do vode; prostor je bil še naprej, pa čez vodo nisem mogel. Berž grem nazaj in prevdarjam nesrečni grič, ki je za skalo, kjer sem čolnič popustil, češ, kako pač more tod čez vodo teči. Kar najdem, da ta grič nič drugega ni kot kup mnogoverstne šare, ki jo voda skupaj nanaša. Pod skalo je nekaj votline, pa voda ne more dosti skoz, ker je pretesno. Na to skalo strašno voda pritiska in potem nazaj bruha. Kar voda takega prinese, da plava, vse skoz to majhno luknjo noter potegne; kar ne plava, pa za skalo pušča.

To je krivo, da ta Karlovca vode požirati ne more; taka misel je velika škoda celemu jezeru.

Kar zaslišim dva glasa na prvem kraji tamuna, kjer sem bil oginj zakuril, da sem bolje po vodi vidil. Ta dva glasa mene po imenu nazaj kličeta. Ko se nazaj skoz luknjo v skali zbašem, kjer sem se mogel s herbtom v skalo opirati, da sem čoln bolj pod vodo spravil, in ko vën pridem, zagledam dva gospoda, Jožefa Obreza iz Cerknice in kresijskega inženirja iz Postojne. Prepeljal sem zdaj oba čez to luknjo, da gremo naprej, kodar sem sam poprej hodil. Ko vse ogledamo, gremo nazaj, ker sta gospoda v Cerknico kosit šla. Popoldan prideta zopet nazaj in inženir prinese svoje inštrumente, da je to novo Karlovco zmeril in niveliral. Ta obris mora še v kancelii postojnske ali pa planinske gosposke biti.

Tako je bila najdena nova Karlovca.

Prec drugi dan sem lohak čoln naredil, takega, da sta ga dva junaka nesti mogla in da je 3 može nesel. Šli smo noter: jez in dva moja dobra prijatla, ter se čez vodo peljali, čez katero poprejšni dan iti nisem mogel; potem smo pa čoln seboj nesli 27 sežnjev deleč, kjer smo zopet dosti vode dobili, al čez si nismo upali, ker je vse sorte les poverh plaval; vendar „korajža veljá“ — z velikim trdom smo med temi čoki in drevesi čez prišli zopet do skale, ktera je tudi votla bila, pa skozi nismo mogli, ker je bila luknja tako kriva, da čoln ni skozi mogel. Na levo stran je zopet druga luknja bila, v kateri sta dva trama tičala, ki ju je voda zanesla. Eden se spravi na tiste trame in en malo naprej v luknjo posveti. Velika stoječa voda se vidi. Od tod smo se nazaj vernili, nekoliko smo premirili, nekoliko prevdarili dolgost Karlovce, ktera okoli 148 do 200 sežnjev meri. Pa pred je je znano bilo le 82 sežnjev; nova pa 116 do 118 sežnjev meri.

Ker naprej nismo mogli, smo prevdarjali pri tisti skali, al bi se mogla tista 2 tramova s kakošno dobro pripravo vën potegniti, da bi se potem s čolnom naprej moglo, in to se bo zgodilo, ako mi Bog doživéti dá v največjo srečo tega kraja. Ta skala visí kakor da bi bila pripeta, in skozi njo je ta luknja. Ta skala je, kakor una pri prvem tamunu, kake 3 sežnje debela, in kmali bi se dala odstreliti, pa to bi bilo pri prvem tamunu bolje, zato, da

bi se taisti nanos preč spravil, in do tukaj Karlovca, kolikor je treba, ponižala samo za pol sežnja.

Tudi mislim, da bi to dosti stroškov ne prizadjalo, ker bi tudi tlaka dosti storila, posebno z živino, kar bi bilo vožnje potreba.

Tu je popis tega, kar smo tukaj znašli.

(Dalje sledi.)

Rogaška Slatina na Štajarskem.

Kaj si mi storila,
S čim se prikupila,
Si mi priljubila
Se dežela mila?

Valjavec.

Mnogo krasnih, lepih in prijaznih pokrajin ima zemlja slovenska; mnogo krajev čudapolnih, katerim enakih zastonj išemo po širokem svetu; al težko če ima kraj, ki tako dalje sloví po svetu, kakor rogaška Slatina ali Kisla voda na Štajarskem.

Po priliki dve uri od polčanske postaje na železnici med Celjem in Mariborom oddaljena, v naročji slovenske zemlje, obdana od plodonosnih, z drevjem in tersovjem nasajenih homcov, izvira voda, čeravno kislá, vendar dobrotljiva vsem, ki iščejo v nji pomoči v raznih boleznih.

Ne sponaša se naša Slatina po običaji mnogo drugih toplic s tem, da je že mogočnim Rimljanom znana bila, in da so že Rimljani, njeno zdravilno moč spoznavši, jo v raznih boleznih z dobrim uspehom upotrebovali. V tem obziru se ona ne skuša z drugimi sestrami in topliškimi vodami na slovenskem Štajerju in v sosedni Horvatski, temveč se sponaša s svojo sedanjo prijaznostjo in hasljivostjo. Laške toplice (Römerbad Tüffer) na Štajarskem, krapinske toplice (aquae vivae) in varaždinske (thermae Constantinae, aquae Jasae) na Horvatskem so bile Rimljanom dobro znane; kislá voda rogaška pa jim je skrita ostala, akoravno je dovolj dokazano, da je mimo nje rimska cesta vodila iz stare Celse v Ptuj (Poetovione), in da je bližnji terg Rogatec (Mansio Ragandone) že pod Rimljani znamenit kraj bil.

Ni še dolgo, kar je tamkaj mogočno hrastovje rastlo, kjer zdaj prijazne rožice cvetó in svoj prijeten duh po lepi okolici razprostirajo; ni še dolgo, odkar so tamkaj revne bajtice stale, kjer zdaj veličanske poslopja stojé, po katerih najimenitnejša gospoda dosti mnogoverstne zabave najde; tudi še ni dolgo, kar so pastirji tamkaj na pisalke piskali, kjer zdaj umetna godba doní in serca bogate gospóde razveseljuje. Temu gorostasnemu premenu je vzrok kislá voda, ktera je skoro do polovice 17. stoletja izvirala, da ni nihče vedil za njo, da se nihče njene zdravilne moči posluževal ni, razun kakošne stare mamice, ki je dobro vedila za verbov štor, ki hrani neprecenljivi zaklad v svojem oserečji.

Še le v letu 1640 je zabredel ban horvatski grof Nikola Zrinski v te kraje, ter je na lovu nevedoma zasledil kisló vodo, ki je najpopred njega ozdravila jeterne in vrančne bolezni, za njim pa marsikteremu bolniku povratila zaželjeno zdravje. Hitro se je raznesel glas o zdravilni moči rogaške Slatine po svetu in posebno na Dunaji je bila kmalo priljubljena medicina, kjer je dr. Sorbait v kratkem času več nevarno bolestnih ljudi ž njo do dobrega ozdravil. Razglaševal je potem dr. Sorbait v svoji „Praxis medica“ dobrotljivost rogaške Slatine, in kmalo zatim piše marburški fizikus dr. Gründl: „Dieses heylsambé saure Wasser nicht allein in die Kaiserliche Erbländer, sondern auch zu frembden Nationen, als in Wälschland, Pohlen, ins H. Römische Reich und mehr entlegene Oerther gantz häufig führet, dadurch unzählbar vil von den gefährlichsten Zuständen befreyet werden“. Ravno ta Gründl je bil prvi, ki je v letu 1685 izdal knjigo v latinskem jeziku pod naslovom: „Roitschocrene“, v kateri obširno popisuje, kako je bila Slatina najdena od grofa Zrinskega. Tudi latinsko pesem z

nemško prestavo je pridjal knjigi, v kateri slavi dobrotljivost Slatine tako-le:

Sein Krafft und Tugend ist, dass er die Gall purgirt
Und andern Unrath auch gantz lind vom Leibe führt.
Wann in die Glieder will der scharpffe Schleim marchiren,
Und alldort mit Gewalt die Händ und Füss torquiren,
So wird mit diesem Brunn verhindert solcher Fluss,
Dass er durch andern Weeg von dannen weichen muss.
Wann Miltz und Leber ist verstopfft oder entzündet,
Wann man die Colicam in grösster Qual empfindet,
Wann im erhitzten Haupt nichts anderes ist als Schmerz,
Wann von den Fiebern wird gemartert unser Herz,
Wenn Sand und Griess die Nieren und Platter wollen plagen,
So zeigt dieser Brunn, sein sonderbare Krafft,
Was er in diesem Tall vil Guts und Nutzen schafft itd.

Potem, ko je bilo zagotovljeno ime rogaške Slatine, so se začeli pravdati nekteri Dunajčani z vitezi bližnje okolice, med katerimi je bil prvi baron Curty Stermolski, in prepira ni bilo ne konca ne kraja. Od početka je imel križevski fajmošter pravico natakati in razprodavati kisle vode, potem je dobil privilegi Peter ži. Hammer, baron Curty pa mu je zavaljo tega večletno pravdo natvezal, ter si v tem Slatino osvojil. Novi posestnik si je pridobil dosti zaslug za kopališče, ker je več prostornih stanovanj pripravil, in vse ostale potreščine priskerbel in priredil; pa kmalo se je vidilo, da mu je bilo preveč za lastni dobiček mar. V letu 1676 je že prodaval steklenico vode po 30 kr. na mestu, in na Dunaji je veljala že čez goldinar. Takemu početju se je zoperstavil najpopred dr. Sorbait na Dunaji, potem pa ptujski magistrat. Zgubil je baron Curty pravico do Slatine, in dunajski kerčmar Ambrož Frank, ki se je leta 1683 pri oblegi Dunaja hrabro nosel, je dobil privilegi na mnoge leta. Frank pa ni bil nič boljši od svojega prednika, in po njegovi smrti je podelil cesar Jožef I. Slatino nekemu Conradu žl. Henkl-nu v letu 1706. Karl VI. je sicer poterdil Henkl-nove pravice do Slatine, potem pa jo je izročil v letu 1721 dunajskim lekarom (äyfl burgerliche Apotheker), ki so jo imeli celih 81 let v lasti. Nekaj časa je šlo vse po sreči. Obzidali so izvirek in popravili tu in tam kaj malega; pa niso preveč dnarja potrosili za olepšanje kraja in pospešenje kupčije, tako da v letu 1742 niso na Dunaji več kakor 5236 steklenic kisle vode prodali. Carica Marija Terezija jim je naročila leta 1773 bolje glešati Slatino, pa ni dosti pomagalo; propadalo je vse od dne do dne.

V letu 1782 je odvezal cesar Jožef II. dunajskim lekarom privilegij, in natakanje je prišlo sosednim kmetom v roke. Se vé da se niso kmetje brigali za povzdignutje kopališča, ampak vsak je le iskal dobička, dokler ni počelo vse hirati še bolj kakor pod opravištvom dunajskih lekarov.

(Konec sledi.)

Potnikove misli in opazke

hodé iz Maribora po ovinkih v Maribor.

(Dalje).

Iz misli si izbivša te bebce sva gledala cerkvico na prece visokoj gori, ki se ji pravi: „Sv. trije kralji,“ ponosni mejnik proti tujemu življu, hajdo že cvetočo in kalno Dravo, kako je skalovje opolinavala, bi rekel, serdé se na krivične zgodbe, ktere Podravljane tepejo, kar naji sreča neka starka s sinčekom; ona je na slovensko pitanje nemški odgovorila; poprašavši jo, zakaj na slovensko vprašanje (kakor je nekterih navada) po nemški odgovarja, je rekla: „Jaz sem Nemica iz visoke Koroške, živé že nekoliko let v Dravberzi; prestara sem že, da bi se dobro slovenski govoriti naučila, sinček pa vama jo gladko reže naučivši se je v učilnici“ — in res, taka je bila. Bog daj, da povsodi po naših krajih dobimo slovenske narodne učnike, nikar najemnikov več.

V kratkem sva se pripotila na Muto. Muta je boren teržec na lepem kolmu, cerkev veličestno stoluje na njem,

čeravno je znotra prece borno opravljena; župnikov hram rebra moli imaje podobo kake zapuščene pojate. Po cerkvi in župnikovem hramu sodé se zdí, da župljanom ni zelo mar ne za uno ne za to. Ljudje tu oboji jezik govore; okolica je slovenska, samo kovačnice spóder na Bistrici potoku imajo večidel neslovenske delavce. Take kovačnice so sicer potrebne, pa grozna nesreča za človeštvo, kar sem že davno čul; oča celi dan s kladivom maha, mati od ranega jutra težaško delo opravlja, otroci pa ves mili den sami čepijo v kolibicah iz potočnega vlažnega kamenja, skoro nikamor ne hodé, temoč pri skleduri sedé, in to je krivo, da postajajo trepavci, bolezzljivi; želve je rade mučijo. Učilnica je čista nemška, skoro še nevarnejša kovačnica, kakor una za naše ljudi, ker tu se prav za prav iz nedolžnih Slovenčkov Nemčoni kujejo. Oh učilniško ogledstvo preteklih let! čemu bi tvojo pravičnost in kerščanstvo primerjal? Božja služba je slovenska in nemška, akoravno je dosti več Slovincov. Dalje gredé sva srečala dečka kakih 15 let — meršavega, perstene kože. Na prvo vprašanje je odgovoril, da po naše ne vé, da ne zna brati, ne pisati, da je črevljár pri imenovanih kovačnicah; na drugo več ni mogel odgovarjati gledé kakor zaboden vol; sedaj šče sem le bil močno prepričan, da ondi učilnica ima namen, ki sem ga zgore naznanil. Nasproti so nama prihajali naši ljudje iz Kortine, vesnice proti Koroški, zdrave pameti in lepe postave; spotoma se nama je onkraj Drave kazala Vuzenica, kjer je tudi nekda bila propoved v obeh jezikih, sedaj pa ne več.

Od Kortine je cesta tesno kraj Drave, na obeh krajih sterma gorovje, onkraj nekaj napravljena, namesteh samo načertana železnica, kjer bo se kmalo po vihtah, vremenu in času razsulo, kar je bankovec in žul zgotovil.

Tako premišljuje in oziraje se sva že bila na zahodnem robu Štirske. Od nje slovo vzešši kakor Jurček gredé na tuje, sem se derznil na zemljo za nas v zgodovinskem oziru prevažno prvokrat stopiti prvej se pokrižavši, duhtal sem žalujé, da nekda skoro vsa naša, kar šče njene imena dnes glasno govorijo, je samo tretjina Slovence ohranila, mahoma sem se spomnil knežkega stola, kjer so slovenski vojvodi narodu prisegali zvestobo in pravičnost; spreletele so me važne besede, ktere je kmet, sedé na prestolu, bližajočemu se vojvodu govoril:

Ali je za deželo skerben oče?

Ali pravičen sodnik? varuje blagost

In svobodo svojih deželanov?

Ima „sveti veri,“ ali jo brani?

Brani pravdo vdove?

Knez.

Zarotim se Bogu vsevedočem:

Bramba, var in oče svojem ljudstvu

Biti, zvest ostati sveti veri

Pravdo branit vdove, zdaj obljubim;

S'rotam pomagati, če hitijo

K men' od vseh strani; jaz knez in skala,

Biti hočem ljudstvu gorotanskem'.

Za resnico se na to zarotim,

Tak mi Bog pomagaj!

Narod.

Amen, oče!

Herder je to povest z naslovom „Fürstenstein“ popeval prištevaje jo nemškim pravlicam. Da je pa izvirno slovenska bila, in šče le po oblasti nemških vojvodov in po razvadi nemška postala, očitno kaže zgodovina in slovenski napis na kamenem prestolu gosposvetskega polja. Zelel sem, da bi kralju Matjašu brada že bila zadnjokrat okoli mize zrastla; mislil sem, da Korošci imajo dva slovenska časopisa, mi pa na Štorskem ne enega, akoravno nas je po številu skoro trikrat več itd.

Mnogo inachi se kaže dosti reči kakor pri nas: miljski kameni so pri nas dolgi, debeli in butasti, ondi pa drobnejši, krajši in zaljši; ženske tudi delajoče na njivi ali travniku glavico z nizkim klobučecem prece široke krajce imajočim pokrivljejo kakor platničkarji. Pri teh nikjer ne

in prevnuke. Pa tudi o tem pravi sv. pismo, da kazni seže samo do tretjega ali četrtega rodú. Kolikor mi je Kliona iz svojih listov povedala, ne morem zasačiti v naši zgodovini peg, madežev in grehov, ki bi take nasledke nam delili; morebiti je višja osoda določila nas tepsti, pa pravična previdnost grešnike in krivičnike preteplje, pravičnike le skušavlje v čednosti in stalnosti, zato pa je plačilo toliko večje. — Ljudje so tu slovenski, ne vedé tujega, in pravijo takim, katerim je prirodnost dušne darove skercila „sirote“.

Primahavšima skoro na greben visoke Gorice se je razgnil razgled širokega obzorja. Ponosno je molela nama nasproti sv. Uršula, po kateri so se vidile velike „frate“, ki jim Štirci velimo „kerč“ ali „kerčevina“; na severni strani je prece posekana in riže pričajo, kako so debele stebila in krili v globočino bobotali; više nje gizdava Peca, ktera je odtod na verhu sedlasta viditi, čemur se „Ovčje jasli“ pravi; prece dalje šterli veličestni Obir na verhu v meglo zavít, na čegar podnožji Celovec miruje. Poprek se vidi lepo koroško gorovje, čegar grebeni šče sodeloma ohranili našo narodnost, deloma pa so morali se vihru proti nam silečemu prikloniti in znižati, čeravno so skale in pečevje. Na južni ali južno-zapadni plati se kopičijo celjske gore odtod gledé v modrem in črnem obleči; zakaj pa v modrem? Zato, ker ložnate gore iz daleč se navadama take kažejo; ali šče je menda kak drug vzrok, da so modre? Šče drug, — modrina je tudi znamenje pokore; černina pa žalosti; neka novejša nenavadna zgodba je celjske gore, ki imajo naše ljudi, s Celjem vred pomodnila. Čudne reči! pred nekimi leti je huda sapa valove proti jugu siloma gnala, sedaj pa vzpet proti severju in severu-zapadu; vsej ni čmergnili ne bi, ako bi pravi naš živelj bil; v teh okolnostih pa se vendar oglasiti derznemo, vsej vsaka revna ptičica brani in skerbi za svoje gnjezdo, mi pa bi v nemar puščali svoje ognjišče? Velika kapa, ki je temen pohorskega gorovja in se tu Golica pravi, se je pred nama nekoliko znižala. Spotoma sva tergala močnice celó k zemlji pritisnjene in drobičke černice, posebno rada sva gledala neko drevo, ki nosi ime „jerebika“, ter je različno od meprike ali metprike. Na goričinem temenu blizo pota sva zvedila zercalnice, pa ne imaje ondi ničesa opraviti nisva tje šla. Z grebena navzdol proti Štirskemu gredé sva bila, bi rekel, v prvotnem smrečji in borovji, pa proti grabi prvotnost pohaja, ter velikanske smreke in borovi spreobrnivši se na kopah, to je, ogljenicah v oglevje se vozijo globoko na Koroško zapustivši velike rečine in kerčeve; steklarna na Ditmanovih berdah je zrušena ustopila mesto kopam.

(Dal. sl.)

Rogaška Slatina na Štajarskem.

(Konec).

Še le leta 1801 je nastala veselejša dōba za Slatino. Prišla je v roke štajarskim stanovom, ki so se z vso močjo za njo zavzeli ter jo gleštali kakor se spodobi. Pokupili so najpopred od bližnjih kmetov potrebnih zemljišč, ter so pričeli stanje za stanjem zidati. Tadanji deželni poglavar Ferd. grof Attems si je pridobil največjih zaslug za rogaško Slatino. Ustanovila se je služba nadziratelja in doktorja, potem pa se je skerbela za dobro vredjenje kopalnišča, in za primerno razveseljevanje gostov. V letu 1813 se je položil temelj za dvorano, ktera se je pa že leta 1847 umakniti morala novi veličastni sgradi, ktera je dobila po cesarju Ferdinandu ime „Ferdinands-Saal“. — Pod nadzirateljstvom sedanjega nadzornika, cesarskega zavetnika dr. Soka se je povzdignila Slatina do stopnje, na kateri se nahaja dandanašnji. Vsako leto se dogotovi novo poslopje. Število gostov tudi raste od leta do leta. V letu 1834 jih je bilo 745; v letu 1851 jih je bilo 2147; sedaj jih pride že čez 3000. — Steklenic se razpošlje vsako leto v razne

kraje svetá okoli 700.000 — Lahom je znana Slatina pod imenom „Aqua di Cilli“ (celjska voda). — Mesca julija in avgusta je najbolj živo na Slatini. Znamenito je, da nobena narodnost ne prevaguje. Madjar in Horvat sta v sosesčini doma, Nemec ni daleč, Talijan je tudi blizo, še kakošen Turčin se priklati, brez Angleža pa tako nikjer ni na svetu.

Tukaj se brati živahni Talijan s krepkim sinom ogerske puste, tamkaj se sprehajata brata Slovenec in Horvat v prijaznem pogovoru in pri slovesu si podasta roke z žalostnim sercom. Nemec se druži z Nemcom, le Turčin čepi samotni na zemlji ter se raduje nad zapaljenim čibukom. Okretna Zagrebkinja igra lopto po trati, krotka Ljubljancanka jo od strani gleda ter se ji posmehuje. Živahna Talijanka poskakuje v eno mer z enega stolca na drugega, kakor da bi nikjer ne bilo obstati; ponosna Madjarka se derži neprestano svojega zaročnika in mladež vseh narodov se goni v igri sém ter tje po prijetnem perivoji. Znamenito je, da Zagrebčan ne govori na Slatini besedice nemške; le horvaško mu je drago, čeravno doma večkrat zanemarija svoj jezik. Tudi Slovenci posnemajo običaj drugih narodov, ter govorijo večidel med seboj po slovenski. Slišai sem večkrat kakošno ljubljansko mamico govoriti: „Milka, le pridna bodi, nikar ne hodi rož tergat“. Zjutraj ustaja gospōda prav zgodaj, da gré vode pit. Nekteri se grejo sprehajati po bližnjih šetališčih, drugi bolj krepki hodijo na bližnje bregove, kakor na Janino, v Pernek, na Rodne itd. Če je lepo vreme, potujejo nekteri v večjih družbah na Donačko goro ali na visoki Boč. Popoldne je nekoliko časa vse tiho. Gospodje se spravijo spat, gospé in gospice pa imajo dosti posla z lišpom, da se morejo potem pokazati v večji krasoti in sjajnosti. O pol šestih se počne godba spet kakor zjutraj, in vse je zopet na nogah. Starci se zbirajo v kavarni; kar se pa gibati more, je na promenadi. Pozneje se zbere mladež v dvorani in počne plesati ter pleše včasí v pozno noč, če ni tombole ali kakošne druge zabave. Prijatli lepega petja pa se zbirajo pod magazinom, kjer se steklenice polnijo, ter poslušajo blagolasne in mile pesmice slovenske, ktere popevajo dekleta pri natakanji in pečatenji steklenic. Naj je človek ktereга koli naroda, vsak hvali in ne more prehvaliti čistega soglasja in milote glasa naših deklet. Naj je človek duhovnega ali posvetnega stanú, naj je star ali mlad, vsak rad postoji in posluša pevkinje. Je pa dosti takih, ki cele ure sedijo v senci bližnjega kostanja, ter se ne ganejo od magazina, dokler ne potihne petje in se ne razletijo dekleta vsaka na svoj dom.

Študentje morajo dekletam vsako leto novih pesem prinesiti in stare prepisovati. Največ jih pa imajo same v glavi. Predlaskim jim je bil nek duhovnik iz Gorice napisal nad Prešernovo „Pod oknom“ sledeče verstice:

Pesmi so take

Za ponočnjake,

Ne poštenjake!

In to je dekletam tako globoko zajedalo, da sem jim moral potem ves zvezek na novo prepisati.

Slatina je bližnjim kmetom neizmerna dobrota. Zasluzka je zmirom dovolj, in razun tega prodajo gospodinje dosti drago pišance, jajca, maslo, mleko itd. Slatino pijo radi mešano z vinom, za samo ne marajo. Je pa tudi ne dobivajo več zastonj kakor nekdej. Gospōda se je spame-tovala, to je, ne da je brez plačila; kupovati pa kmet vode noče, naj je sladka ali kislá. Navadno zdravilo našim kmetom je vino, mehkužni gospodje pusté Slatino. Čudijo se kmetje, kako more gospōda toliko kisle vode v se vlivati. Pa jo res nekteri neizmerno vlečejo. Gründl pripoveduje, da je nek Horvat vsako jutro sedem bokalov kisle vode izpil. Dalje pravi: „Vor etlichen Jahren ist noch ein grösser Sauerbrunn-Saufer und Schlemmer gefunden worden, welcher an einem Vormittag 15 bis 16 steyrische Mass mit gutem Effect ausgesoffen und ebenfahls durch etliche Tag

continuirt, von dem noch folgende Vers im Pfarrhof bey dem heiligen Creutz zu sehen seyn:

Exhaurire vales mensuras quinque decemque
Ex acidis undis, quis tibi par numero!

Dr. Fröhlich piše v Sauerbrunnen-Krankenjournalu, da je neki Giacomo G. iz Furlanskega vsaki dan 10 bokalov kisle vode svojevoljno popil, kar mu pa ni čisto nič škodovalo. Kaj takega more le močno truplo podnesti; kdor je slab, ga tolika neizmernost berž spravi pod grudo. Letos je nek žid spil berž ob dohodu 24 kozarcov te vode, — ponoči je umrl nagle smerti.

Dalo bi se še marsikaj pisati o Slatini, pa moj namen je bil le, pregovoriti le nekoliko besed o postanku in razvitju kopališča, da ne bomo tujci v lastni hiši. Nekteri nemški pisatelji so že davnej zbrisali slovenščino iz slatinske okolice; pa kolikor je meni znano, ki sem domačin, bo preteklo še sto in sto let, preden bo Slatina ptuja. Naš kmet se terdovratno derži svojega jezika in svojih običajev, in ne mara dosti za tujo spako, ki po njegovem mnenju le kvari in pači slovenske ljudi. Nekteri pisatelji mislijo potem Slatino ponemčiti, če pridno prekucujejo slovenske vlastne imena; tako, na pr., pišejo lastnika kostrewniške Slatine, kteremu je lepo slovensko ime „Novak“, po svojem kopitu „Nouakh“. Ali niso take imena prava „monstra marina“?!

A. K. Cestnikov.

Dopisi.

Od Slatine pri Rogatcu 20. septembra. A. K-s. — „Novice“ nam donšajo toliko dopisov iz raznih krajev naše domovine, da se mi večkrat nepotrebno zdi se lotiti peresa, posebno če nimam kaj osobito važnega priobčiti. Odkar mi je bilo iz zlobe zabranjeno iz Zagreba dopisovati, sem precej dolgo molčal; sedaj pa, ko so mi drugač nekoliko perutnice porasle, mi ni mogoče dalje mirovati. Najpopred se serčno zahvalim gosp. Žavčanu, ki je poprijel raztergano nit zagrebskih dopisov, ter stopil po dolgem mertvilu v red najpridnejših dopisovavcov. Da si mi zdrav, pobratime mili! — Presvitli knez in škof Anton Martin Slomšek so pretekli teden v rogaški tehanii sakrament sv. birme delili. Na željo gosp. nadžupnika pri sv. Križu se je zbralo osem izurjenih pevcov, študentov celjske, mariborske in varazdinske gimnazije, ki so zapeli ljubljenu knezu pet slovenskih pesmic. Zbrali so si bili v ta namen sledeči čveteropevi „Večerno“, „Rad bi tamkaj bil“, „Zvonikarjeva“, „Kje dom je moj“, „Ustanimo! zarja vstaja“. Presvitli knez so bili serčno veseli lepo ubranega petja. So pa tudi pesmi slovenske navdane s takim duhom, da se morajo dopasti domačinu kakor ptujcu. — Ker je bilo v „Novicah“ že večkrat govorjenje o tistem novem plemenu človeštva, kteremu se pravi „Deutschslovenen“, naj še povem, kako si jih napravljajo v Terstu. Razredni učitelj popraša v svojem razredu vsakega dijaka, kteri jezik govorijo njegovi roditelji (stariši). Če pravi dijak, da slovenski in nemški, se zapiše med „Deutschslovenen“; če pravi, da laški in slovenski, med „Italienischslovenen“ itd. Potem takem ni čuda, da ima Terst več od polovice ljudi, ki spadajo med „Gemischte Nationen!“ Lani je bilo vendar 32 slovenskih dijakov tako poštenih, da niso zatajili svoje narodnosti; vsi ostali Slovenci so se zapisali med polutane. Dosti je takih mladenčev, ki zatajijo svojo narodnost zgolj iz nemarnosti, to je, da se jim ni treba učiti maternega jezika in da — kakor pravijo — „profitirajo“ vsak teden dve uri. Vprašal sem unidan nekega graškega študenta, ki je iz naše okolice domá, jeli pozná gosp. Drobníča? in nisem se mogel prečuditi odgovoru, ko je rekel, da ga ne pozná. „Kako to, sem nadaljeval, saj on uči slovensko?“ — „Pa jaz se nisem učil, ker so mislili v Gradcu, da sem Nemec“. Naj reče kdo, da je tako ravnanje pošteno!

Iz Celja 18. sept. — I. Danes smo pokopali visokočastitega gospoda Janeza Grašic-a, bivšega profesorja

verozakona na tukajšni gimnazii, kteri je v nedeljo 16. sept. v 66. letu svoje starosti za vodenico umrl. Bil je rajni rojen Krajnc iz Naklega na Gorenskem. H pogrebu se je snidilo mnogo duhovnov (njegovih nekdanjih učencov) in mestnjanov, ki so rajnega zaradi njegove blagoselčne priljudnosti in dobrotljivosti posebno do dijakov visoko čislali. Blagi mu spomin! — Huda ura tudi nam letos ni prizanesla; vsula se je namreč preteklo nedeljo grozna ploha s točo vred čez našo okrajino; vendar škoda ni tolika, kakor se nam je iz prvega zdela, ker nevihta zadela je skoro samo le mesto z najbližnjo okolico. Letina je srednja; velika moča skozi celo poletje nam je pokvarila skoraj vse pridelke, razun stročja, s kterim se, posebno s fižolom, sem ter tje močno hvalijo. Turšica je dosegla neznano visokost, vendar je ostala le šibka in nastavila le malo storžev. Zelenjava in ajdina se bote, ako ostane jesen ugodna, še malo popravile; krompir se je čisto spridil; sadja vsake sorte in medú je obilno, tudi s kermo za živino smo precej preskerbljeni. In tako smemo zadovoljni biti z letošnjim pridelkom; Bog nam ga le v miru vživati daj!

Iz Ipave. J. G. — Nisem mislil, da me bo kdo na spodobnost zavračeval, kadar sem letošnje poletje v „Novicah“ oznanil, kako so nove orgle v farni cerkvi tukaj narejene; pa živemu človeku se vse primeri, in prav rad bi zavračilo gosp. Adamič-a v listu 37 „Novic“ na polico sbranil, ko bi mi bilo le za me, pa resnica svojo pravico terja in braveci hočejo tudi vediti, pri čem da so. Zatoraj v porazumljenje to: 1) Dobim po nosu, da sem gosp. Malahovskemu najdbo vox humana odrekel. Vsak vé, da Malahovskega imena še imenoval nisem, govoril sem le od Dev-a, da se z najdenimi najdbami hvalil ne bo, kakor z vox humana, zakaj to le nevedne ljudi moti, pri bolj razvedenih pa mojstra slabo prikupi. Da je pa vox humana staro ime, in se po francozkih in nemških orglah znajde, mi potrdi sam gospod A. Najdbe tedaj pod tem starim imenom so pri kraji, in le od preuredb, od večje dognosti tega orgelskega spremena do podobnosti človeškega glasú zamore govorjenje biti, in kdor se v tem posebno skaže, bodi si gosp. Malahovski ali kdo drugi, sem ga že tačas kosa umetnosti imenoval. Kar je „original“, mora pa imeti ali svoje posebno ime, ali saj kak nov značaj, da se od že obstoječih originalov loči. Ker tega nismo prisiljeni na stare originale misliti, in po tem je gotovo, da ime vox humana po gosp. M. ni rojena; če jo je pa v resnici popravil, hvala mu! Slišal je nisem, pa ker ta reč brez potrebe naprej rine, bom povedal, kar ne rad povem, da se ljudje brez potrebe ne razžaljujejo. Pri preskušnji naših orgel pride gosp. Rihar do enega spremena in mojstra Dev-a popraša: Ali je to vaša vox humana? Ne, odgovori Dev, to je moja flavta traversa. Na to gosp. Rihar: Ravno taka je Malahovskeva vox humana. — 2) Potem me gosp. A. zaverne, ker sem povedal, da takega meha na Krajskem še ni, in reče, da njemu samemu je troje takih znanih. Na to zmeram še stavim, da ga v resnici takega velikega in tako pripravno izdelanega ni, in še naprej terdim, da se težko kje tako goni, kakor tukaj. Pri tem pa nisem rekel, in ne rečem, da si gosp. Dev meh in gonilo za kako posebno najdbo šteje; naredil je tako, ker mu je ravno tako po prostoru kazalo, pa po Preinerjevi najdbi gonila ni naredil, ker bi bilo predrago, zakaj častitim bravcom memo gredé povem, da tiste Töpfer-jeve bukve in njegov atlas, ki zasluži, da bi jih vsi izdelovavci orgel ne le v rokah, temuč tudi v glavi imeli, s kterim me tudi gosp. A. prav mogočno tepe, smo tudi tukaj prebirali, in nam je Preinerjevo gonilo in so nam Hillovi ventili zuani, pa ne enega ne družega v ipavskih orglah ni. Kar sem od ventilov rekel, še zdaj terdim, da takih še prav nikjer ni, zakaj njih najdba je v Ipavi rojena, in kdor jih bo vidil, mi bo poterdil, da imajo vse sprednosti pred Hillovimi. Hvale vredno in serčno vošiti si je, da bi se